

A. ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σύμφωνα με το δοκίμιογράφο, η αρετή του βιβλίου συνίσταται στην ελευθερία που παρέχει στον αναγνώστη να το επιλέξει, παρακινώντας τον ταυτόχρονα να μελετήσει και τα αντίθετά του, προκειμένου να καταστεί μία αυτεξούσια οντότητα. Έτσι, τον διδάσκει να διαλέγεται και να αξιολογεί αυθεντίες, χωρίς καταναγκασμούς, σε καθεστώς δημοκρατίας της σκέψης. Απεναντίας, σε καιρούς τυραννίας – η αξία του βιβλίου γίνεται επαισθητή, αφού είναι ακατάλληλο για άσκηση προπαγάνδας – τα Μ.Μ.Ε. το πολεμούν λυσσαλέα, καθώς τίθενται στην υπηρεσία του δυνάστη. Όταν μάλιστα κατορθώνουν να το παραγκωνίσουν, ο άνθρωπος χάνει την αυτοτέλειά του. Για τούτο, σήμερα, που ο σύγχρονος πολιτισμός παραπαίει, μια μόνο ελπίδα σωτηρίας υπάρχει: η σττροφή του ανθρώπου στο βιβλίο.

110 ΛΕΞΕΙΣ

B. 1

Η μελέτη βιβλίων αποτελούσε ανέκαθεν έναν διάλογο του αναγνώστη με φωτεινά πνεύματα του παρελθόντος αλλά και των καιρών του. Πνεύματα που με τις θεωρίες και τις ιδέες τους όχι μόνο αλληλοσυμπληρώνονται, αλλά και αλληλοαναιρούνται. Το βιβλίο, λοιπόν, καλεί τον αναγνώστη σε μια μέθεξη στη συνομιλία, αλλά και στις αντιπαράθεσεις – συγκρούσεις μεταξύ φωτισμένων ανθρώπων, που μάχονται για την αλήθεια. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο λάτρης του έντυπου λόγου μαθαίνει να κρίνει και να συγκρίνει επιχειρήματα, ν' αξιολογεί θέσεις, να διατυπώνει τη δική του άποψη πάνω σε όσα τα βιβλία του προτείνουν. Μαθαίνει με άλλα λόγια να διαλέγεται.

B2.α.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στην αυθεντία στο ακόλουθο χωρίο:

«Ο Βολταίρος είχε πει κάποτε πως τον κόσμο τον κυβερνάνε τα βιβλία».

Χρησιμοποιώντας την άποψη του μεγάλου διαφωτιστή Βολταίρου, ο συγγραφέας επιδιώκει να ενδυναμώσει την επιχειρηματολογία του, τονίζοντας την αξία του βιβλίου, αλλά και την παρακμή του σύγχρονου πολιτισμού, από τότε που απομακρύνθηκε από τις Αρχές του Διαφωτισμού.

β. ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

- « Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας του στήνουν πολιορκία στενή, για να το παραμερίσουν ή να το υποκαταστήσουν».
- « Έτσι, με το ένα βιβλίο ν' ανασκευάζει ή να πολεμάει τ' άλλο, όλα μαζί σε γυμνάζουν στη διαδικασία του διαλόγου, ... »
- «Η μεγαλύτερη αρετή του βιβλίου είναι ότι σου προτείνει έναν πόλεμο έντιμο».
- « ο πολιτισμός μας έχει παρεκκλίνει, αν δεν έχει πάρει ολότελα στραβό δρόμο κάτω από την επίδραση σκοτεινών εκμεταλλευτών».

B3

α) Αντώνυμα:

ετερόφωτος – αυτόφωτος

ελέγξιμος – ανεξάρτητος / αυτοτελής
ευθύνη – δικαίωμα
ελεύθερη – υποτελής
αδυναμία – ισχύς / ικανότητα / δύναμη

β) Συνώνυμα:
αρετή – χάρισμα / προτέρημα
γνώμη – άποψη
ισχύς – δύναμη / εξουσία
περιφρουρώ – προστατεύω / προασπίζω
φρόνημα – γνώμη / ιδεολογία

Β. 4

α) ενεργητική σύνταξη

Μετατροπή σε παθητική:

« ... γιατί εδώ η αυθεντία, όταν κι' όπου παρατηρείται, με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν περιφρουρείται από καμιά αστυνομική δύναμη».

β) παθητική σύνταξη

Μετατροπή σε ενεργητική:

« Ο άνθρωπος δε θα χάσει τη μάχη του ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του Λόγου, το βιβλίο».

Γ.

Το επικοινωνιακό πλαίσιο του θέματος – ΑΡΘΡΟ – επιβάλλει να δώσουμε τίτλο.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «ΑΝΟΙΧΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ» ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ... ή

Η ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΗ ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ή

ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΣΥΜΠΟΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ:

Ανάγκη αναφοράς στο χαρακτήρα της εποχής μας και στον τρόπο που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος τη γνώση.

Α' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΑΙΤΙΑ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

→ Η βαθμοθηρία, το καθεστώς της μηχανικής αποστήθισης και ο εξετασιοκεντρικός χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος διασπείρουν στα παιδιά την απέχθεια προς τη γνώση, που ταυτίζεται στο μυαλό τους με την καταπίεση.

→ Ο αναχρονιστικός χαρακτήρας των σχολικών βιβλίων όσον αφορά στο περιεχόμενο και η προσπάθεια επιβολής τους στο μαθητή ως αποκλειστικών φορέων της γνώσης.

→ Η ανάγκη του παιδιού να εναντιωθεί στην αυθεντία του δασκάλου, στο μονόλογο και στο δογματισμό.

→ Η απαξίωση της μόρφωσης στη συνείδηση των νέων, που οφείλεται κυρίως, στην κυριαρχία του υλικού ευδαιμονισμού, αλλά και στο γενικότερο παραγκωνισμό του έντυπου λόγου από τα ηλεκτρονικά μέσα.

ΜΕΤΑΒΑΣΗ:

Η αδιαφορία, αλλά και η απέχθεια του νέου προς τη μελέτη αφορά δυστυχώς όχι μόνο στο σχολικό, αλλά και στο βιβλίο γενικότερα. Το βιβλίο σήμερα χρειάζεται ν' αναμετρηθεί με την τηλεόραση, το ραδιόφωνο, το περιοδικό, που στηρίζονται στη δύναμη του ήχου και της εικόνας, που είναι γοητευτικά και κερδίζουν εύκολα τη μάχη των εντυπώσεων στη σκέψη του κοινού.

Β' ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΤΡΟΠΟΙ ΠΟΥ ΘΑ ΣΥΜΒΑΛΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΡΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΜΕ ΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΓΝΩΣΗΣ.

- Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, όπως ο υπολογιστής, τα οπτικοακουστικά μέσα, αλλά και η χρήση του διαδικτύου θα εξοικειώσουν τα παιδιά:
 - α) με τη μεθοδικότερη επεξεργασία των πληροφοριών που λαμβάνουν από τα βιβλία,
 - β) με την αναζήτηση πληροφοριών και γνώσεων από τράπεζες δεδομένων, στις οποίες περιλαμβάνονται και οργανωμένες βιβλιοθήκες, εγχώριες και ξένες,
 - γ) με την ιδέα ότι η τεχνολογία αποτελεί μέσο για την κατάκτηση της γνώσης και μάλιστα εποπτικό και όχι αυτοσκοπό.
- Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών στη χρήση προγραμμάτων μέσω υπολογιστή, ώστε να καταστούν ικανοί να συνδυάζουν την παραδοσιακή διδασκαλία με τις νέες τεχνολογίες, προκειμένου η τελευταία να γίνει γοητευτικότερη.
- Η προβολή του βιβλίου και της αξίας του, καθώς και όλων των θεσμών που αφορούν σε αυτό (π.χ. εκθέσεις) από τα Μ.Μ.Ε. και κυρίως από την τηλεόραση.
- Η δημιουργία από τους εκδοτικούς οίκους ελκυστικών ιστοσελίδων στο διαδίκτυο, όπου θα παρουσιάζεται και θα προωθείται η εκδοτική τους δραστηριότητα.
- Διαδικτυακή επικοινωνία των ελληνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τ' αντίστοιχα άλλων χωρών, ώστε να γίνει εφικτή η ανταλλαγή συγγραμμάτων, γνώσεων και η υπέρβαση της μονομέρειας των εγχώριων και κατ' αποκλειστικότητα, διδασκόμενων συγγραμμάτων.
- Αύξηση των δαπανών για την εκπαίδευση προκειμένου να δημιουργηθούν οργανωμένες βιβλιοθήκες σε όλα τα σχολεία.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ : Όλο αυτό το πρωτοποριακό εγχείρημα προϋποθέτει την έμπρακτη συμβολή της πολιτείας, αλλά και την ενεργοποίηση των πνευματικών ανθρώπων, χωρίς αυτό ν' απαλλάσσει το άτομο από τις ευθύνες του.

**Επιμέλεια: Θαλασσινού Μαρία, Φιλόλογος
Τσακίρογλου Σπύρος, Φιλόλογος**

ΣΧΟΛΙΟ

Όλοι οι τύποι των ασκήσεων ήταν αναμενόμενοι και κρίνονται βατοί, κυρίως για μαθητές που διαθέτουν αφαιρετική και συνθετική σκέψη.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΟΜΒΟΝ
ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ - ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ